

UNIVERSITEIT
GENT

 FACULTEIT POLITIEKE EN
SOCIALE WETENSCHAPPEN

VAKGROEP SOCIOLOGIE
ONDERZOEKSGROEP HEDERA

RELATIONELE DYNAMIEKEN EN GEZONDHEID IN

DE LEVENSLOOP: NIEUWE DATA UIT SIV2

VALENTIEN TAELEMAN (PHD) – HEDERA – UGENT

Studiedag Scheiding in Vlaanderen – Golf 2 – 19 december 2025

BELANG

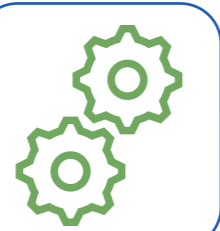
GEZONDHEIDSSOCIOLOGISCH

PERSPECTIEF

Bevindingen uit SiV1

Mentaal welzijn: Lagere welzijnsscores - Meer symptomen

Mechanismen: Sociale steun - Financiële situatie - Nieuwe partner beschermend

Gezondheidsrisico's: ↑ Alcohol bij mannen - ↑ Medicatie bij vrouwen

Kinderen: Lagere welzijnsscores

Zorggebruik: Meer gebruik van professionele hulp - Barrières

BELANG LIFE COURSE PERSPECTIEF

LIFE COURSE PERSPECTIEF

○ **Waarom belangrijk?**

- Relaties & gezondheid = processen over tijd
- Context en transitie bepalen welzijn

○ **Wat kunnen wij dankzij SiV?**

- Post-divorce levenslopen in kaart brengen → herorganisering
- Binnen specifieke institutionele en sociale context
- Spill-over tussen ex-partners & ouders & kinderen

○ **Kort:** gezondheid = relationeel, contextueel, en veranderlijk over tijd

COHORTS – TIMING – LINKED LIVES

TIMING VAN HUWELIJK EN SCHEIDING ALS 'TURNING POINTS'

🕒 **Vroege timing**

→ minder emotionele stabiliteit → ↑ stress, angst, depressieve symptomen

🕒 **Normatieve timing**

→ sociale steun en verwachte rolpatronen → bescherming van mentaal welzijn
→ off-time scheiding = stigma → minder steun → slechtere mentale gezondheid

🕒 **Late timing**

→ kleiner netwerk & fysieke kwetsbaarheid → ↑ zorgnoden & eenzaamheid

🕒 **Kern**

Relatiegebeurtenissen vormen gezondheid anders afhankelijk van *wanneer* ze in de levensloop plaatsvinden.

ILLUSTRATIE: TIMING SINDS SCHEIDING

○ Scheiding als turning point → mentale gezondheid verschilt sterk naargelang hoe lang men gescheiden is

- < 3 jaar gescheiden
 - lagere levenstevredenheid
 - korte-termijn stressreactie
- > 3 jaar gescheiden
 - hogere levenstevredenheid
 - adaptatie binnen de levensloop

Gemiddelde levenstevredenheid recent gescheiden (<3jaar) en minder recent gescheiden (>3 jaar) mannen en vrouwen						
	Gescheiden man			Gescheiden vrouw		
	<3 jaar	>3 jaar	sig.	<3 jaar	>3 jaar	sig.
Levenstevredenheid	6.82	7.76**		6.75	7.59***	
	N = 33	N = 1179		N = 58	N = 1686	

- Geslachtsverschillen
 - mannen: sterkere tijdelijke impact op levenstevredenheid
 - vrouwen: hogere initiële kwetsbaarheid, maar vergelijkbaar herstel

○ Kernboodschap → scheiding timing-gevoelige transitie + naarmate een scheiding langer geleden is, stijgt de levenstevredenheid

TIME & PLACE: SCHEIDINGS- HUWELIJKSCOHORTES EN GEZONDHEID

○ Levenslopen worden gevormd door **historische tijd en plaats**

○ **Cohortes** delen historische context → andere normen rond huwelijk/scheiding
→ bepalend voor stress, stigma, steun en zorggebruik

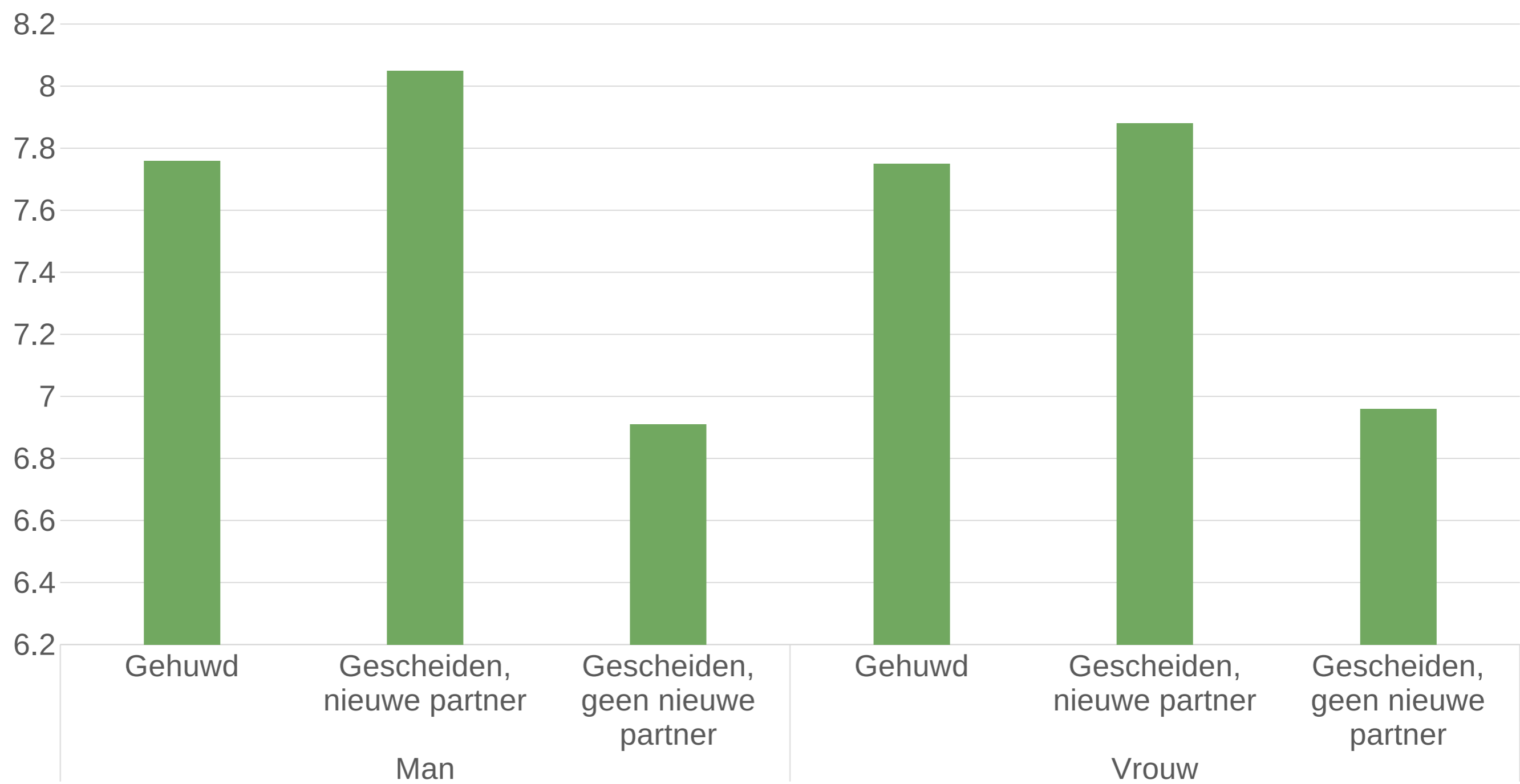
○ **SIV1 (2009)**: huwelijk normatief, scheiding meer stigma → hogere gezondheidsbelasting

○ **SIV2 (2025)**: scheiding genormaliseerd, meer zorgkanalen → andere gezondheidsimpact

→ **Dezelfde gebeurtenis, andere gezondheidstrajecten voor cohortes**

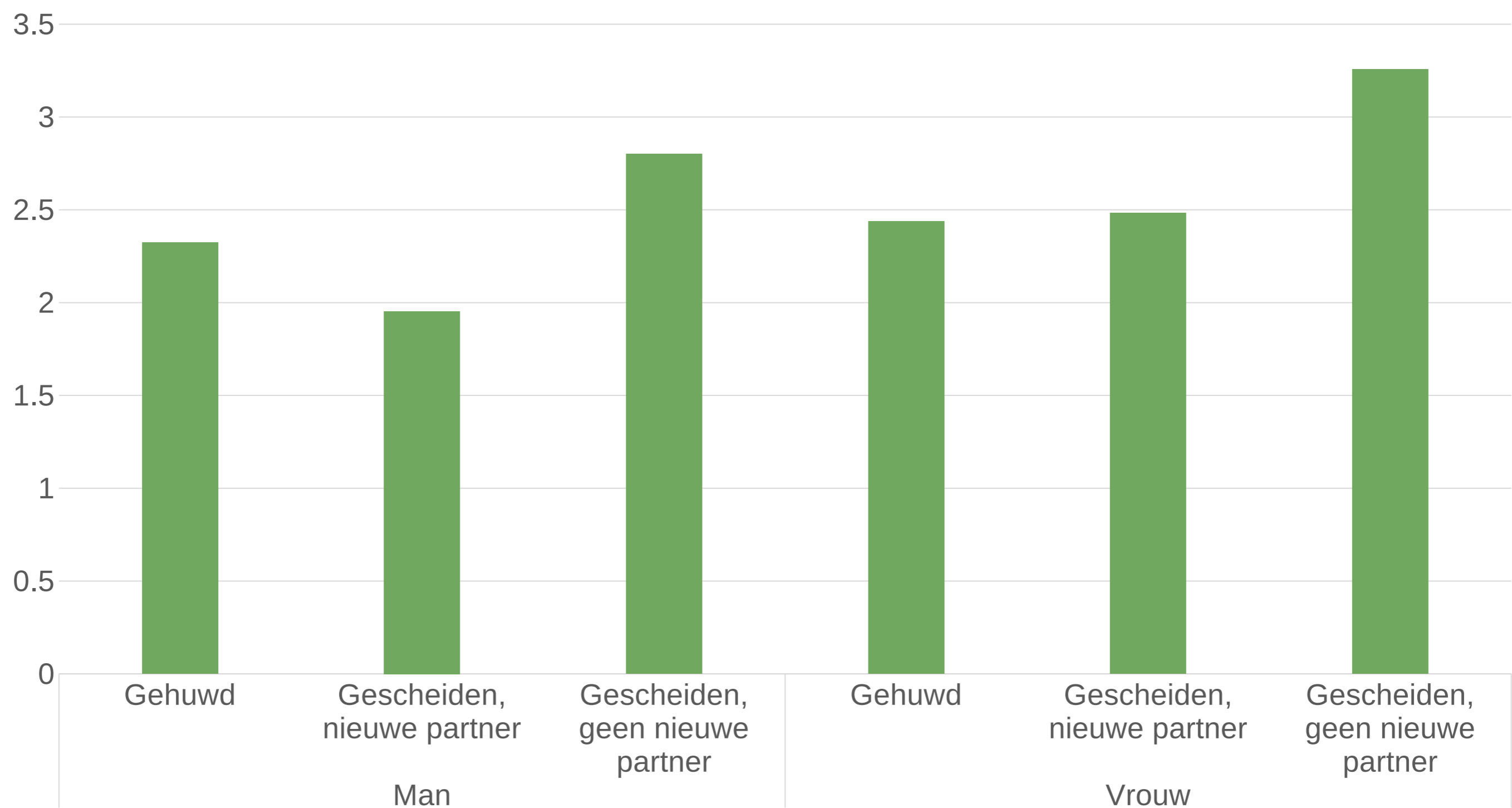
ILLUSTRATIE: HERBVESTIGING SIV1

Levenstevredenheid

ILLUSTRATIE: HERBVESTIGING SIV1

Depressieve symptomen

ILLUSTRATIE: NORMALISERING RELATIEBREUK?

SiV 1 (2011)

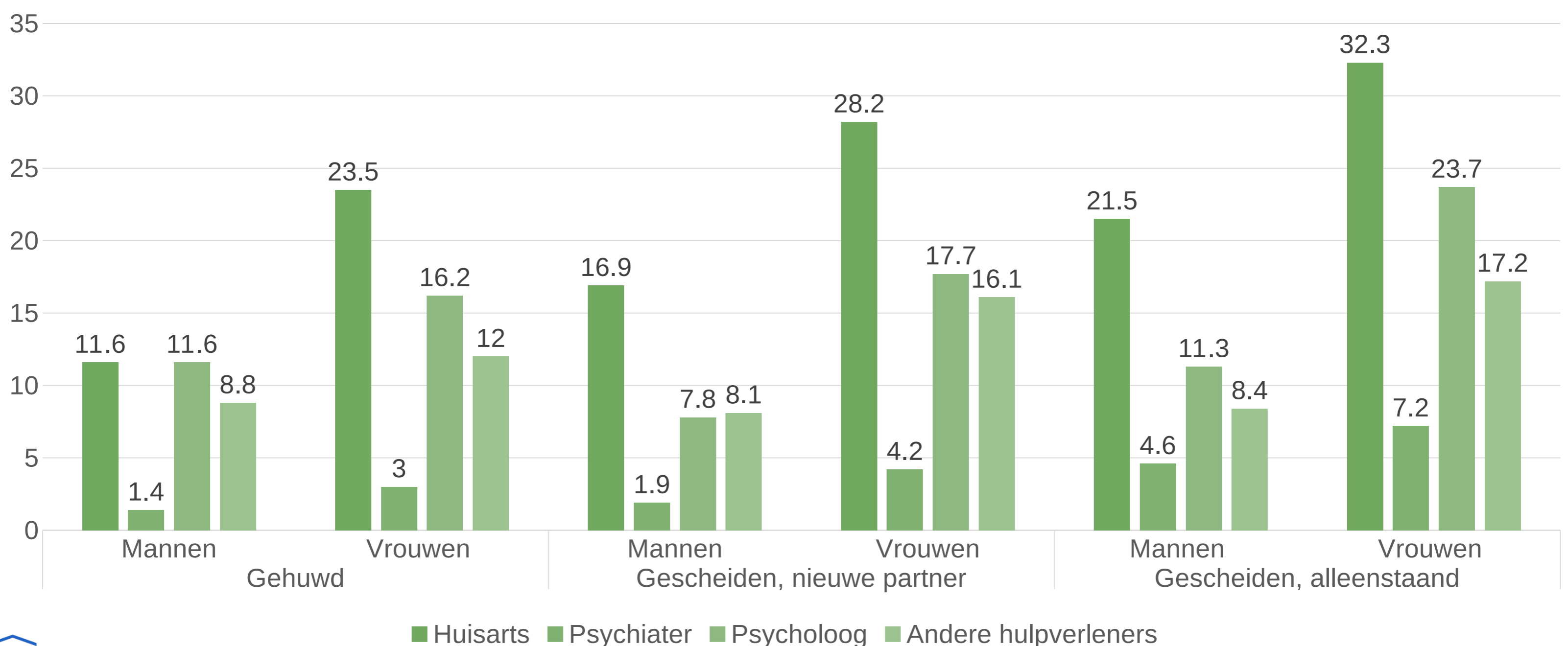
Gemiddelde scores op verschillende indicatoren van welbevinden voor gehuwde en gescheiden mannen en vrouwen										
	Man				Vrouw					
	Gehuwd		Gescheiden		Gehuwd		Gescheiden			
	Mean	SD	Mean	SD	sig.	Mean	SD	Mean	SD	sig.
Levenstevredenheid	8.1	1.3	7.8	1.8***	1.8***	8.1	1.4	7.8	1.8***	1.8***

SiV 2 (2025)

Gemiddelde scores op verschillende indicatoren van welbevinden voor gehuwde en gescheiden mannen en vrouwen										
	Man				Vrouw					
	Gehuwd		Gescheiden		Gehuwd		Gescheiden			
	Mean	SD	Mean	SD	sig.	Mean	SD	Mean	SD	sig.
Levenstevredenheid	7.8	1.7	7.7	1.9	1.9**	7.8	1.5	7.6	1.9**	1.9**

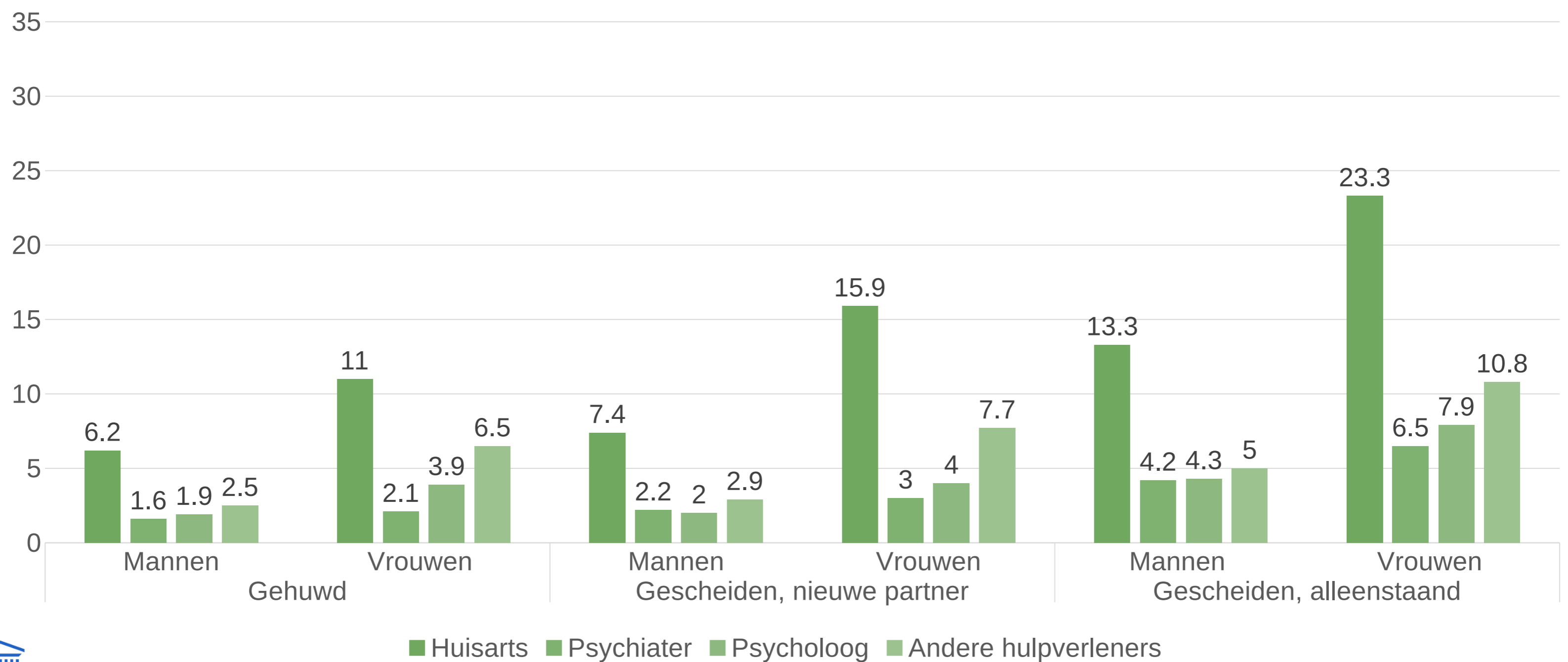
ILLUSTRATIE: TOENAME ZORGGEBRUIK

SIV2

ILLUSTRATIE: TOENAME ZORGGEBRUIK

SIV1

LINKED LIVES: INTERDEPENDENTIE

- **Verbonden levenslopen** van partners, ex-partners, nieuwe partners en kinderen → gelijkaardige **mentale gezondheid en gedrag** vertonen
- **Health concordance** = gezondheid als **gedeeld product** van verbonden levenslopen
 - Huwelijk en scheiding **herstructureren wie met wie concordance deelt**: van partners, ex-partners, nieuwe partners, kinderen, (groot)ouders
- **Gedeelde gezondheidsuitkomsten**:
 - Mentaal welbevinden, coping strategieën, eenzaamheid en preventief gezondheidsgedrag

ILLUSTRATIE: BELANG NIEUWE PARTNER

- **Gescheiden personen met nieuwe partner** rapporteren significant **hogere levenstevredenheid** (7.96) dan gescheiden personen zonder nieuwe partner (6.94) én gehuwden (7.75)
 - Herstel sociale en emotionele verbondenheid
- **Relatiekwaliteit**
 - Sterke stijging in relatietevredenheid na scheiding (8,12) vs. één jaar vóór scheiding (2,74)
- **Gedeelde levenstevredenheid** → kernidee 'linked lives'
 - Welzijn verandert mee met wie deel uitmaakt van het relationele traject

SIV2 EN HEDERA

GEZONDHEID EN RELATIONELE DYNAMIEKEN

- Gezins- en relatiepatronen (huwelijk, scheiding, samengestelde gezinnen) als **sociale steunnetwerken** → belangrijk voor mentale gezondheid & eenzaamheid
- Veranderingen in gezin & huishouden → invloed hebben op **preventief gezondheidsgedrag, medicatiegebruik en zorggebruik** → belang van sociologisch perspectief op medische en zorgpraktijken
- Socialisatie, stigmatisering en medicalisering → hoe psychische nood wordt ervaren en beantwoord binnen gezinnen, ex-partners en netwerken
- Multi-actor onderzoek → **gezondheidsongelijkheden begrijpen op het niveau van gezinnen en generaties**, niet slechts individueel

INDICATOREN SIV 2

- Levenstevredenheid (0-10)
- Zelfvertrouwen (10 items)
- Angst (4 items)
- Depressieve symptomen (8 items)
- Algemene gezondheidstoestand (1-5)
- Langdurige gezondheidsproblemen aanwezigheid en duurtijd
- Lichamelijke klachten aanwezigheid
- Middelengebruik (slaapmiddelen, kalmeermiddelen, antidepressiva, psychostimulantia, softdrugs, harddrugs)
- Alcoholconsumptie (5 items)
- Psychische problemen, ontwikkelingsproblemen en gedragsstoornissen bij kinderen (ADHD/ADD, autisme, eetstoornis, dyslexie, depressie, angststoornis, psychose, automutilatie)
- Gebruik maatschappelijke diensten
- Contact met professionele hulpverleners voor sociale of emotionele problemen
- Drempels zorggebruik (subjectieve onvervulde behoefte, structurele drempels, attitudegerelateerde drempels)
- Eenzaamheid (6 items)

Nieuw:

SiV2 indicatoren

Vaccinatie

- Attitudes: veilig, effectief, voor kinderen
- Status: griep, covid, HPV

Ongelijkheidsindicatoren

- Opleidingniveau (ISCED)
- Gender

VRAGEN & DISCUSSIE

BEDANKT!

Valentien Taeldeman

Doctoraatsonderzoeker - onderwijsassistent

HEDERA – VAKGROEP SOCIOLOGIE

E Valentien.Taeldeman@ugent.be

<https://www.ugent.be/ps/sociologie/en/research/hedera/>

